

Guy Brandon

RIEMUVUOSIOPAS

© 2019 Jubilee Centre

Suomenkielinen käännös: Sallux ECPM Foundation & Ajatushautomo Kompassi 2021

SISÄLLYS

I. Lähtökohta	1
1.1. Tämän kirjasen tavoite	1
1.2. Eheä elämä.....	3
1.3. Raamatun yhteiskuntanäky	6
II. Raamatun malli	7
2.1. Israel yhteiskuntamallina.....	7
2.2. Yleiskatsaus Raamatun lakiin	8
III. Miltä maailma voisi näyttää?	17
3.1. Menneisyydestä nykyhetkeen	17
3.2. Yleiskatsaus: individualismi vs. ihmissuhteet	17
IV. Johtopäätöksiä	28
4.1. Julkiselle elämälle.....	28
4.2. Seurakunnille.....	29
4.3. Yksilötason haasteita	29

I. LÄHTÖKOHTA

1.1. TÄMÄN KIRJASEN TAVOITE

Toisen maailmansodan jälkeiset vuosikymmenet ovat tuoneet mukanaan kauaskantoisia kehityskulkuja, jotka ovat mullistaneet tavan, jolla elämme, viestimme ja harjoitamme liiketoimintaa – lähtien edullisesta matkustamisesta ja seksuaalisesta vallankumouksesta 1960-luvulla, Internetin leviämiseen ja mobiiliteknologian nousuun 90-luvulla, aina tämän päivän älypuhelin, sähköpostin ja sosiaalisen median runsauteen.

2000-luvun kulutuskulttuuri, joka painottaa seksiä, kulutusta, kuuluisuutta ja itsekeskeisyyttä, poikkeaa merkittävästi 50 tai jopa 20 vuoden takaisesta kulttuurista.

Yhteiskunnallisia, taloudellisia ja poliittisia ongelmia

Näiden kehityskulkujen rinnalle on noussut yhteiskunnallisia ongelmia, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja: perheiden hajoaminen, monenlainen rikollisuus, terveydellinen ja aineellinen epätasa-arvo sekä korkea yksityinen ja julkinen velka. Vuosien 2007-2008 maailmanlaajuinen talouskriisi oli historiallinen vedenjakaja. Finanssikriisin ja sitä seuranneen laman myötä kävi yhä ilmeisemmäksi, että taloudellinen järjestelmä, jota olimme pitkään pitäneet itsestään selvänä, on rikki, ja että perustavaa laatua olevia muutoksia tulisi tehdä vielä pahempien seurausten välttämiseksi. Taloudellisen kriisin vaikutusten jatkuessa ympäri maailmaa, yhteiskuntaamme kohtaavia ongelmia ei kuitenkaan voida pelkistää koskemaan pelkästään talouden tilaa. Ihmiset menettivät uskonsa kapitalismiin. Tämä ja talouskriisiä seurannut finanssipoliittinen vyönkiristys johtivat tunnustamaan, että syvät poliittiset, sosiaaliset ja taloudelliset muutokset ovat jo pitkään olleet välttämättömiä. Meillä on nyt ennennäkemätön mahdollisuus muokata maailmaa, jossa elämme: arvioida arvomme uudelleen ja aloittaa alusta uuden tärkeysjärjestyksen kanssa.

Kristillinen vastaus

Tämän kirjasen tarkoitus on esittää myönteinen, Raamatun ihanteisiin perustuva yhteiskuntavisio. Ihanteet, joihin viitataan, näkyvät selvimmin riemuvuoden käytännöissä ja vaikutuksissa.

Tekstin kirjoittamisen välitön konteksti oli vuoden 2008 talouskriisi ja havainto, ettei seurakunta ollut kyennyt tarjoamaan johdonmukaisia vastauksia yhteiskuntamme moniin ongelmiin. Kuitenkin, jos ymmärrämme Raamattua oikein, uskomme, että sillä on paljon sanottavaa sen suhteen, kuinka voimme muuttaa yhteiskuntaa parempaan suuntaan – toteuttamalla aktiivisesti oikeudenmukaisuutta ja elämällä uskollisina Jumalalle kaikissa päätöksissä, joita teemme yksilöinä, seurakuntina ja kansakuntana.

1.2. EHEÄ ELÄMÄ

Meillä voi olla kiusaus ajatella, että yhteiskuntamme ongelmat voidaan korjata nopeasti ja yksinkertaisesti. Korkotason alentaminen stimuloi taloutta. Eläkeiän nostaminen tuottaa lisää veroja ja alentaa julkisia menoja. Lapsilisän alentaminen kannustaa vanhempia palaamaan töihin. Pelkästä taloudellisesta näkökulmasta katsottuna näissä ajatuksissa on järkeä.

Monimutkaisia, yhteen nivoutuneita ongelmia

Ongelma on siinä, että yhteiskunta on monimutkainen järjestelmä. Kuten kuvio 1 osoittaa, mikään ei ole olemassa eristyksissä. Jokainen ongelma, jonka korjaamme esimerkiksi edellä mainituilla keinoilla, synnyttää lukuisia sivuvaikutuksia. Yhteen asiaan puuttuminen johtaa usein tahattomiin seurauksiin muualla. Poliittiset päätökset, jotka vaikuttavat työllisyyteen, vaikuttavat myös pariskuntiin ja perheiden rakenteeseen, sillä ne vaikuttavat siihen, kuka työskentelee missä, kuinka pitkään ja millä palkalla. Perherakenne vaikuttaa myös sosiaaliturvan tarpeeseen: sosiaaliturvalla katetaan kustannuksia, jotka aiheutuvat kotien rikkinäisyydestä ja haasteista. Korkotasot vaikuttavat työllisyyteen, mutta ne myös vaikuttavat siihen, kuinka paljon perheet maksavat asuntolainasta, ja näin ollen korkotasot vaikuttavat kansalaisten taloudellisiin haasteisiin tai taloudelliseen vapauteen – joko välittömästi tai kenties vuosia myöhemmin.

» *Jos todella haluamme vastata sosiaalisiin ja taloudellisiin haasteisiimme kestäväällä ja mielekkäällä tavalla, tarvitsemme kokonaisvaltaisen vision.*

Viestit, joita saamme näistä toisiinsa kytkeytyneistä asioista yhteiskunnassa vaikuttavat myös kulttuurimme normeihin ja siihen, mitä ja ketä me arvostamme ja mille annamme etusijan: painaako mahdollisuus muuttaa työn vuoksi vaakakupissa enemmän kuin vakaat, juurtuneet yhteisöt. Onko seksuaalinen vapaus tärkeämpää kuin vahvat perheet? Ovatko henkilökohtaiset valintani tärkeämpiä kuin koko yhteiskunnan hyvinvointi? Yhtäkään näistä asioista ei voida käsitellä erillisenä. Silti juuri tällaiselta pohjalta poliittinen päätöksenteko usein toimii, ollen lyhytjänteistä, hajanaista ja keskittyen yhteen kysymykseen kerrallaan.

Holistisen vastauksen tarve

Jos todella haluamme vastata yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin haasteisiimme kestäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla, tarvitsemme kokonaisvaltaisen vision yksittäisiin asioihin keskittyvien poliittisten kampanjoiden sijaan. Uskomme, että yhteiskunta ja kansa, joksi Israel kutsuttiin olemaan, ja jota kuvaillaan sekä laissa että siinä kritiikissä, jolla profeetat kansaa kritisoivat, toimii innoittavana esimerkkinä siitä, kuinka yhteiskunta voi ”kulkea Herran teitä”. Se tarjoaa ainutlaatuisia oivalluksia toisiinsa liittyvien ongelmiemme sotkuiseen vyyhtiin.

Yhteenliittyneitä ongelmia

Talous/ rahoitusjärjestelmä

- Velan varaan rakentunut
- Lyhytjänteinen
- Keskittyy BKT:iin

Valtionvelan korko muodosti 4,6% julkisista menoista vuonna 2016/2017.

Julkinen hall

- Aktiivisia vä
- Byrokraattir
- Keskittynyt

Vain 24% matalapalkkaisista äideistä on naimisissa.

Perhe

- Sirpaloitunut
- Hyperliikkuva
- Vain ydinperhe

Lastensuojeluilmoit

Keskimääräinen asuntolaina on 125 208 puntaa.

Ensiasunnon ostajan asuntolainan omavastuu on keskimäärin £ 26 801 – 98% keskimääräisestä vuosipalkasta

16-24 -vuotiaat k
yksinäisyyttä enemmän

42% vanhemmista työskentelee usein ekstratun

12 k

Neljännes vuokralaisista vaihtoi asuntoa viimeisen

Omaisuus

- Sijoitusvarallisuutta
- Väli aikaista
- Ei sisällä velvoitteita ympäröivän yhteisön suuntaan

*“Siihen aikaan Israelissa ei ollut kunin-
gasta, ja jokainen teki sitä, mikä hänen
omasta mielestään oli oikein.”*

Tuom. 21:25

Into
liintuloja
en

Vankien määrä on lähes kaksinkertaistunut 1990-luvun alusta.

Oikeustoimi

- Ulkoistettu
- Kasvoton
- Rankaiseva

Hyvinvointivaltion ylläpito kustantaa 154 miljardia punttaa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

oitusten määrä on kaksin-

eista uusii rikoksen vuoden sisällä.

48% vang-

ertovat kokevansa
n kuin muut ikäluokat.

Yhteisö

- Tilapäinen
- Kapea
- Heikko

uukauden aikana.

Puolet työnantajista ei voisi harkita entisen

– 20% julkisista menoista.

Lähes puolet vangeista on vailta vaki-
naista asuntoa päästessään vapauteen.

teja iltaisin/viikonloppuisin.

Työ ja lepo

- Tuottavuuskeskeistä
- Aika = rahaa
- Työ priorisoidaan muun edelle

Noin 1,5 miljoonaa ihmistä koki epätoivoa vuonna 2017.

Sosiaaliturva

- Tavoitelähtöistä
- Kapean taloudellista
- Irti laajemmista kysymyksistä

1.3. RAAMATUN YHTEISKUNTANÄKY

Jae, joka kuvastaa täydellisesti ensimmäisen kuvion mukaista yhteiskuntaa, löytyy Tuomarien kirjasta 21:25. *“Siihen aikaan Israelissa ei vielä ollut kuningasta, ja jokainen toimi niin kuin itse hyväksi näki.”* Ilman ohjausta yhteiskunta hajosi joukoksi yksilöitä. Kaikki kulkivat omaa tietänsä aivan kuten omassa yhteiskunnassamme, jonka individualistisesta kulttuurista puuttuu koossapitävä voima ja yhteinen suunta.

Tämä on täysin vastakkainen tilanne verrattuna Raamatun esittämään visioon ideaaliyhteiskunnasta. Jumalan kolmen persoonan keskinäinen rakkaus luo perustan sille, miksi Jumala on kiinnostunut suhteista. Tämä näkyy jo luomiskertomuksessa, kulkee Aabrahamin ja myöhemmin Israelin kanssa asetetun liiton kautta ristiinnaulitsemiseen ja siitä eteenpäin.

Kukoistavat ihmissuhteet

Jeesus kiteytti Vanhan testamentin lakien merkityksen toimivien suhteiden käsitteillä: *“Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen on yhtä tärkeä kuin tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profeetat.”* (Matteus 22:37-40)

Se, että Jumala välittää terveistä ihmissuhteista on läpileikkaava teema, joka voi auttaa meitä ymmärtämään Jumalan lakeja ja soveltamaan niitä. Kaikki Raamatussa liittyy suhteiden laatuun ja lujuuteen, olkoon kyse sitten suhteesta Jumalaan tai lähimmäisiimme. Kristinusko on suhdeuskonto. Kolminaisuudessa, liiton käsitteessä, inkarnaatiossa ja ristissä on lähtökohtaisesti kyse Jumalan ja ihmisten välisistä suhteista.

Riemuvuosi

Riemuvuosi (3. Moos. 25) oli keskeinen osa Raamatun yhteiskuntaa. Peruseriaate oli, ettei maata voitu ostaa tai myydä pysyvästi, vaan se palautettiin alkuperäisille omistajilleen 50 vuoden välein. Riemuvuoteen liittyvät lait muokkasivat taloutta, rajoittivat velkaa ja köyhyyttä, hallitsivat työn, levon ja hyvinvoinnin malleja sekä tukivat perheitä ja yhteisöjä. Yleisesti ottaen Raamatun lakien tarkoitus on luoda mahdollisuus läheisille ihmissuhteille ja ylläpitää niitä – olipa kyse suhteista perheiden sisällä, liiketoimen osapuolten välillä, uskonnollisessa elämässä tai eri kansojen välillä.

Tämä ajatus on vieras nykyaikaisille mielillemme. Olemme tottuneet pitämään itseämme yksilöinä ja ajattelemaan henkilökohtaisia oikeuksiamme ja vapauksiamme sen sijaan, että ajattelisimme vastuitamme muista tai sitä, mikä on osamme yhteiskunnassa kokonaisuutena. Se, että Raamattu painottaa ihmissuhteita, haastaa kulttuurimme tuhoisan, yksilöä korostavan painotuksen ja tarjoaa puitteet, joissa voimme soveltaa sen opetuksia nykypäivään.

II. RAAMATUN MALLI

2.1. ISRAEL YHTEISKUNTAMALLINA

Sekä Vanha että Uusi testamentti tarjoavat syvällisiä näkökohtia kulttuurillemme, mutta erityisesti Vanha testamentti tarjoaa yksityiskohtaista tietoa siitä, kuinka Jumala halusi kansansa järjestävän taloutensa ja yhteiskuntansa. Vanhan testamentin malliin sisältyy tapoja käsitellä “sydämen kovuutta”, ihmisen luontaista taipumusta kulkea omaa tietään. Tämän kaltainen ankara realismi on olennaista, kun käsittelemme yhteiskunnan todellisuutta emmekä Jumalan seurakunnalle asettamia ihanteita (vertaa Matteus 19:8).

Kokonaisvaltainen visio

Jopa kristityt voivat olla skeptisiä Vanhan testamentin soveltuvuudesta nykyaikaan. Se saattaa vaikuttaa niin etäiseltä omaan kulttuuriimme nähden, että saatamme uskoa, ettei sillä voi mitenkään olla mitään hyödyllistä sanottavaa. Kuitenkin yksi syy Vanhan testamentin yhteiskuntanäyn ainutlaatuiselle ajankohtaisuudelle on sen kokonaisvaltainen luonne. Erilaiset suhteet ja yleisen järjestyksen teemat toimivat harmonisesti yhdessä eivätkä kilpaile keskenään. Tämä on tärkeää, koska yksittäisten kysymysten, kuten esimerkiksi velan, abortin tai työntekijöiden oikeuksien tarkastelu Raamatun valossa ei riitä. Vaikka koko Raamatun ajattelun laajuutta sovellettaisiinkin yksityiskohtaisesti johonkin kysymykseen, sitä pitää silti käsitellä yhteydessä yhteiskunnan eri osa-alueiden kokonaisuuteen, ensin sen omassa historiallisessa, Raamatun kontekstissa ja sitten sovellettaessa sitä omaan aikaamme.

Jotta voimme ymmärtää, kuinka soveltaa jotakin Raamatusta löydettyä periaatetta, meidän täytyy ensin ymmärtää, kuinka eri lait yhdessä rakensivat Vanhan testamentin Israelissa tätä relationaalista ”ihannetilaa”. Ilman tätä näkökulmaa ajatusten soveltaminen helposti irtautuu muista siihen liittyvistä kysymyksistä, mikä saattaa johtaa tahattomiin ja jopa vahingollisiin seurauksiin. Kun ymmärrämme Israelin mallin kokonaisuutena, se tarjoaa uuden toimintatavan tai kattavan mallin, jota voimme soveltaa oman yhteiskuntamme ongelmiin.

Kahdeksan teemaa

Alla olevat osiot ja kuvio 2 kuvastavat suhteita, jotka ovat olemassa Raamatun lain tärkeimpien teemojen ja teemoihin liittyvien yhteiskunnan osa-alueiden välillä: hallinto, yhteisö, perhe, raha ja talous, kiinteistöomaisuus, työ ja lepo, oikeus ja hyvinvointi. Vaikka on olemassa muitakin teemoja, jotka ovat tärkeitä elämässämme tänään – kuten koulutus tai ympäristö – mainitsemiemme osa-alueiden tärkeys näkyy siinä, kuinka paljon niitä käsitellään Raamatussa.

2.2. YLEISKATSAUS RAAMATUN LAKIIN

Riemuvuosilait 3. Mooseksen kirjan luvussa 25 ovat olennaisia tämän ajatusmallin ymmärtämiselle ja siksi olemme käsitelleet niitä koko järjestelmän edustajina. Nämä lait annettiin Moosekselle Siinain vuorella ja ne astuivat voimaan israelilaisten saapuessa maahan, jonka Jumala heille antoi (3. Moos. 25:2). Se kirjan osa, josta tämä luku löytyy, keskittyy voimakkaasti pyhyyteen ehtona luvatussa maassa asumiselle (vertaa 3. Moos. 26). Kolmannen Mooseksen kirjan luku 25 esittelee keskeisiä periaatteita, jotka muokkasivat Israelin yhteiskuntaa ja taloutta – niitä toisiinsa liittyviä arvoja ja periaatteita, jotka loivat perustan sellaiselle yhteiskunnalle, jonka Jumala halusi kansansa rakentavan. “Pyhyydellä” on sosiaalisia ja taloudellisia ulottuvuuksia, uskonnollisten ja uhrimeinon liittyvien ulottuvuuksien lisäksi.

Toisiinsa liittyvät lait

Tämän lisäksi Vanhassa testamentissa kuvaillut lait, joista monet löytyvät 5. Mooseksen kirjasta, käsittelevät monia eri elämänalueita. Jotkut laeista ovat melko kapea-alaisia ja liittyvät lähinnä yhteen osa-alueeseen. Tästä huolimatta, koska yhteiskunnassa kaikki vaikuttaa kaikkeen, näillä laeilla saattoi olla laajoja vaikutuksia.

Esimerkiksi, vaikka avioliittoa käsittelevät lait ensisijaiselta merkitykseltään koskevat perheen eheyttä, tällä on merkittäviä vaikutuksia perheen suhteeseen laajempaan yhteisöön, talouteen, ympäristöön ja moneen muuhun asiaan.

Toiset lait ovat enemmän läpileikkaavia ja koskevat samanaikaisesti monia elämänalueita. Sapattia koskevat lait myötävaikuttavat perheen vahvistamiseen, työntekijöiden hyvinvointiin ja talouden terveyteen samoin kuin kansan suhteeseen Jumalaan.

Kuten on kaikkien asioiden laita, myöskään israelilaisten jumalasuhdetta käsittelevät lait eivät olleet erotettavissa muista elämänalueista. Jotkut Vanhan testamentin laeista – kuten uhreihin ja juhliin liittyvät lait – liittyvät selkeämmin kansan hengelliseen elämään. Pyhän ja maallisen lain välillä ei kuitenkaan ollut erotusta: yhteiskunta järjestettiin kokonaisuutena Jumalan ohjeiden mukaisesti ja lain noudattaminen oli kriittinen osa Israelin jumalasuhdetta.

Jeesuksen saapuminen muutti sen, mikä oli tiettyjen säädösten noudattamisen asema ja muoto. Näin ollen emme nykypäivänä toimita uhreja emmekä noudata erilaisia kieltoja, kuten ruokia koskevia säädöksiä, koska Jeesuksen uhri on tehnyt niistä vanhentuneita siinä muodossa. Hän kuitenkin arvosti lakia suuresti kokonaisuutena (Matt. 5:17-18) ja tähdensi yksiselitteisesti, ettei ollut tullut kumoamaan lakia.

Monen sukupolven perhemalli

Monen sukupolven perhe ja suku (engl. *extended family*) oli yhteiskunnan perusrakenne. Niissä oli kyse paljon suuremmista yksiköistä kuin nykypäivän ydinperheissä, jotka koostuvat vain vanhemmista ja lapsista (ja joille ei löydy edes sanaa Vanhasta testamentista). Vanhan testamentin suurperheissä oli kyse noin 20-30 henkilön yksiköistä, joihin kuuluivat yhden elävän esivanhemman jälkeläiset, tyypillisesti useampi perhe, jotka olivat sukua toisilleen kolmen tai neljän sukupolven ajalta ja jotka elivät taloryppäässä suvun yhteisellä, esivanhemmilta perityllä maa-alueella. Varakkaissa perheissä nämä ryhmät sisälsivät sukulaisten lisäksi palkatut työntekijät, palvelijat ja adoptoidut lapset.

Tukiverkostot

Yksilön ensisijaiset fyysiset tarpeet ja kuulumisen tarve täyttyivät tässä laajassa perheessä. Nämä yksiköt olivat taloudellisesti omavaraisia ja ne toimivat myös turvaverkkoina niille, joilla ei ollut omia perheitä.

Perheen suojeleminen

Kolmen sukupolven perhe oli yhteiskunnan perusyksikkö, mutta se oli myös osa laajempia ihmishuuhdeverkostoja: kylää tai klaania, heimoa ja Israelin kansaa kokonaisuutena. Kukin näistä tasoista täytti erilaisia tarpeita: turvallisuutta, oikeutta, kauppaa, sosiaaliturvaa, työtä, koulutusta, jumalanpalvelusta, sen mukaan kuin tarvittiin.

Suuri osa Raamatun laeista suunniteltiin suojelemaan ja vahvistamaan perhettä, koska se oli niin tärkeä ja sillä oli hyvin keskeinen rooli sosiaalisessa, poliittisessa, sotilaallisessa ja taloudellisessa elämässä. Koska perhe oli osa niin monta muuta yhteiskunta-alueita, näillä laeilla – koskivat ne sitten taloutta, seksuaalisuutta tai uskonnollista toimintaa – oli myös laajempi tarkoitus vaikuttaa kansakunnan luonteeseen kokonaisuutena ja muokata sitä ruohonjuuritasolta lähtien.

Kiinteistöomaisuus

Israelin juurtuneisuus maahan liittyi läheisesti perheen statukseen. Tarkoituksena oli, että jokaisella suvulla olisi oma maa-alueensa, joka myönnettiin israelilaisten saapuessa Kanaanin maahan (Joosua 13-19). Tämä antoi jokaiselle perheelle mahdollisuuden pysyä taloudellisesti omavaraisina ja tarjosi tasa-arvoisen lähtökohdan kaikille Israelin perheille. Se myös vahvisti ja ylläpiti suvun sisäisiä suhteita sukupolvien välillä.

Maa ei kuitenkaan ollut suoranaisesti israelilaisten omaisuutta; se oli heillä lainassa Jumalalta. Suurinta osaa maasta ei voitu ostaa tai myydä pysyvästi, *“sillä maa on minun ja te olette ikään kuin siirtolaisia ja muukalaisia”* (3. Moos. 25:23). Jos perhe kohtasi vaikeuksia, se saattoi myydä maansa toiselle perheelle, mutta vain seuraavaan riemuvuoteen asti, joka koitti 50 vuoden välein. Nämä tekijät: käsitys Jumalasta kaiken perimmäisenä omistajana sekä suvun pysyvä omistusoikeus auttoivat vaalimaan kestävästä suhtautumisesta ympäristöön.

Raamatun malli: Kokonaisvaltainen visio yh

Talous/ rahoitusjärjestelmä

- Kumppanuuksiin perustuva
- Jaettu riski ja vastuu
- Kestävä

Julkisen vallan vaikutus ja valta taloudessa rajallinen.

Hallinto

- Hajautettu/pa
- Fasilitoiva rool
- Ei isompi kuin välttämätöntä

Kiinteistöomaisuutta ei nähty sijoitusvarallisuutena: sitä ei voinut pysyvästi ostaa tai myydä.

Velat mitätöitiin joka 7. vuosi

Perhe

- Jaettu identiteetti
- Monta sukupolvea yhdessä
- Keskinäinen tuki

Maaomaisuus palautettiin alkuperäiselle omistajalleen 50 vuoden välein.

Pysyvät juuret,

Yhteinen vapaa-aika: yksi perhe vuotuiset juhlat, sapattivuosi.

Maaomaisuus

- Perheomisteisuus
- Yhteisomistus
- Pitkäkestoisuus

Maaomistuksen pysyvyys tarkoitti, että yhteisöt

”Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi, kaikesta sielustasi ja kaikella ymmärrykselläsi ... Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.”

Matt. 22:37-40

Yhteiskunnasta

Yhteiskunnallinen
identiteetti

Julkinen valta hoiti vain ylintä oikeusastetta.

Hallinto oli jaettu
ja hajautettu.

Oikeustoimi

- Yhteistyöhön perustuva
- Yhteisö mukana
- Suhteita palauttava

Oikeusistuimet oli sijoitettu paikallisesti.

Oikeustoimen tarkoitus oli palauttaa suhteet
ennalleen ja tuoda rikoksentehtäjät takaisin osaksi
yhteisöä.

Yhteisö

- Pitkäkestoiset suhteet
- Yhteinen historia
- Paljon erilaisia suhteita

jaetut identiteetit.

ovat pysyviä yli ajan.

Sadonkorjuulait takasivat
köyhimmille töitä.

Sosiaaliturva

- Painopiste suhteissa
- Yhteisöön palauttava
- Tunnisti perheen, työn ja (maa)omaisuuden merkityksen

viikossa,

Työ ja lepo

- Yhteinen vapaa-aika
- Mahdollisuus priorisoida perhe ja ystävät
- Lepo ja palautuminen

Yhteinen vapaapäivä (sapatti):
työntekijöitä ja palvelijoita
ei hyväksikäytetty.

Pysyvä perintö

Jos maa piti myydä, sen arvo oli rajallinen, koska se voitiin myydä vain vuokrattavaksi: sen arvo riippui suoraan satovuosien määrästä ennen seuraavaa riemuvuotta, jolloin maa palaisi alkuperäisille omistajilleen. Poikkeuksena tähän oli kaupungissa sijaitseva kiinteistö – ja jopa silloin myyjällä oli vuoden kestävä oikeus ostaa kiinteistö takaisin.

Tämä tarkoitti, ettei yksikään perhe voinut menettää maatalousmaata pysyvästi ja että, ainakin kerran elämässään jokaisella oli mahdollisuus menestyä ja olla itsenäinen. Tämä tarkoitti myös, etteivät varakkaat voineet kartuttaa maata köyhien kustannuksella. Tämän lisäksi kansalaiset, jotka olivat lupautuneet tekemään työtä toiselle velan tai köyhyiden takia, vapautettiin palaamaan perheidensä luo joka seitsemäs vuosi.

» *Ainakin kerran elämässään jokaisella oli mahdollisuus menestyä ja olla itsenäinen.*

Yhteisö

Toinen riemuvuosilakien seuraus oli, että perheillä oli vahvat kollektiiviset juuret omaan maapaalaansa. Maaomaisuus oli heidän yhteinen tuotannontekijänsä, mikä merkitsi sitä, että heillä oli vahva kannustin pysyä yhdessä.

Näin ollen riemuvuosilait tukivat sekä suvun vakautta että sen suhteita laajemmassa yhteisössä. Väestö oli melko pysyvää ja liikkuvuus rajallista. Köyhyys ja työn tarve tunnistettiin yleiseksi syiksi sille, että ihmiset jättivät yhteisönsä, ja eri keinoin pyrittiin tekemään tämä tarpeettomaksi. Kun jonkun oli pakko muuttaa toiselle seudulle löytääkseen työtä, hänellä oli säännöllisin väliajoin mahdollisuus palata kotiin, sillä velat annettiin anteeksi seitsemän vuoden välein ja maa palasi alkuperäisille omistajilleen viidenkymmenen vuoden välein.

Pitkäaikaiset juuret

Tällainen järjestely oli tärkeä, koska perhe ja yhteisö eivät voineet hoitaa tehtäviään kunnolla, jos ne olivat hajallaan ja sirpaloituneita. Pitkäaikaiset juuret loivat mahdollisuuden vahvojen ihmisuhteiden muodostumiselle monella eri elämänalueella ja monen sukupolven yli.

Nämä olosuhteet loivat mahdollisuuden myös luottamuksen syntymiselle, sillä eri osapuolet eivät olleet toisistaan erillään, vaan heillä saattoi olla yhteistä historiaa monen sukupolven ajalta sekä monta yhteistä perheenjäsentä ja ystävää.

Koko yhteisö hyötyi erilaisista vastavuoroisista järjestelyistä, jotka näin mahdollistuivat. Lisäksi luottamus tuki tervettä talousjärjestelmää ja sosiaaliturvaa ja vähensi dramaattisella tavalla ulkopuolisen keskushallinnon tarvetta puuttua asioihin.

Hallinnon rooli

Raamattu on erittäin varauksellinen kaikenlaisen keskitetyn vallan suhteen. Tämä oli osin reaktio israelilaisten Egyptissä kokemiin vääryyksiin. Egypti oli hyvin keskitetty ja byrokraattinen järjestelmä, jossa faaraota pidettiin jumalana. Samoin assyrialainen, babylonialainen ja roomalainen valtakunta saavat osakseen voimakasta kritiikkiä kansalaisia vahingoittavan korruption, väkivallan ja epäoikeudenmukaisuuden takia.

Rajoitettu valta

Samuel varoitti israelilaisia siitä, että kuninkaan ja valtiokoneiston asettaminen Israeliin merkitsisi vapauden menettämistä ja kovaa verotusta kaiken kustantamiseksi (1. Sam. 8). Naapurivaltoihin verrattuna Israelin valtion valta kansalaisiinsa nähden oli tarkoin rajattua pahimpien väärinkäytösten välttämiseksi (5. Moos. 17:14-20). Kuninkaan ei tullut kasata rahaa, omaisuutta tai sotilaallisia arsenaalia, ja hänen oli oltava laille alamainen eikä sen yläpuolella. Tämä tarkoitti myös maanomistukseen ja taloudelliseen kestävyysliittävien lakien kunnioittamista.

Hajautettu hallintomalli

Näin ollen keskushallinnolla ei ollut merkittävää roolia Vanhan testamentin Israelin varhaisvaiheissa. Pääsääntöisesti sen tehtävänä ei ollut asioihin puuttuminen suoraan, vaan pikemminkin eri yhteiskuntaryhmien auttaminen heidän tehtävänsä mahdollisimman tehokkaassa toteuttamisessa. Valtaa siirrettiin paikalliselle tasolle niin paljon kuin mahdollista. Perheet ja paikalliset yhteisöt hallitsivat itseään ja korkeammat auktoriteetit puuttuivat asioihin vasta kun ongelmista tuli liian suuria. Suurimmalle osalle kansalaisista hallinnon välittömin muoto oli kaupungin portilla kokoontuvat vanhimmat, jotka tekivät päätöksiä paikallisista kysymyksistä (esim. Ruut 4:11).

Valtion puuttumista asioihin vältettiin mahdollisimman paljon. Sen sijaan vastuuta ja aloitteellisuutta rohkaistiin paikallisella tasolla, jossa ne toivat ihmisiä yhteen heidän yhteisöllisen osallistumisensa kautta.

Taloudellinen kestävyys

Raamatun lähestymistapa talousasioihin, velkaan ja korkoon tuki myös perheiden ja yhteisön suhteita, vaikka näitä lakeja ei noudatettukaan johdonmukaisesti Israelin historiassa (Neh. 5; Jer. 34:8-11). Riemuvuosilakien tarkoitus oli varmistaa, ettei eriarvoisuus päässyt nousemaan sitä kautta, että varakas eliitti olisi opportunistisesti ostanut köyhiltä suuria maa-alueita ja näin käytännössä orjuuttanut maan köyhät.

Korkovapaa talous

Velkaa säänneltiin tarkasti. Israelilaiset eivät saaneet periä toisiltaan korkoa (5. Moos. 23:19) ja lainat mitätöitiin seitsemän vuoden välein (5. Moos. 15:1-6). Tämä merkitsi sitä, etteivät velat voineet kasvaa holtittomasti ja näin viedä ihmisiä velkakierteeseen ja pitkäaikaiseen köyhyys.

Rikkailla ei ollut mahdollisuutta käyttää köyhien haavoittuvuutta näin hyväkseen, jolloin epätasa-arvosta ei voinut tulla pysyvää.

Velkaa pidettiin viimeisenä ratkaisuna vaikeuksissa eikä tavanomaisena ja vähäpätöisenä asiana. Jeesus käytti usein velkaa kuvana synnistä, muun muassa Isä meidän -rukouksessa. Ihmiset tiedostivat, että velkaan sisältyi orjuuden elementti, josta helposti seurasi kaunaa. *“Rikas hallitsee köyhiä, ja velallinen joutuu velkojan orjaksi”* (Sananlaskut 22:7). Vastaavasti korkoa pidettiin epäoikeudenmukaisena keinona, jolla rikkaat lypsivät lisää rahaa velallisiltaan. *“Joka kartuttaa varojaan korolla ja voitolla, kokoaa niitä sille, joka vaivaisia armahtaa.”* (Sananlaskut 28:8).

Raha laitettiin tuottamaan

Raamatun laki antaa erilaisen viitekehyksen. Siinä oletetaan, että sijoituksen ja tuoton välillä on läheinen yhteys sen sijaan, että raha yksinkertaisesti moninkertaistuisi ajan saatossa. Tuttu kieli-kuva on, että ihmisten tulisi korjata vain sieltä, minne ovat kylväneet. Ihmisten tulee tehdä työtä ansaitakseen elantonsa tai osallistua jollain tavalla siihen toimintaan, johon he ovat sijoittaneet rahansa (Luukas 19:22-23).

Yhdessä nämä keinot auttoivat edistämään riippumattomuutta keskinäisissä taloudellisissa suhteissa ja taloudellista kestävyyttä. Lisäksi ne estivät pitkäaikaisten eriarvoisuuksien muodostumista ja muuttumista pysyviksi, mikä taas suojeli perheitä siltä, että he olisivat joutuneet myymään maansa tai muuttamaan pois yhteisöistään ollessaan pakotettuja hakemaan työtä muualta.

Sosiaaliturva

Vakaat perheet ja yhteisöt, jotka olivat yhdessä juurtuneet omistamaansa maahan muodostivat keskeisen osan sosiaaliturvajärjestelmää. Niin sanotut sadonkorjuulait edellyttivät, että israelilaiset jättivät osan sadostaan köyhien poimittavaksi (5. Moos. 24:19-22). Kun joku kohtasi todellisia vaikeuksia, hänellä oli mahdollisuus myydä itsensä väliaikaisesti toiselle perheelle, mikä tarkoitti käytännössä sitä, että häntä kohdeltiin palkattuna työntekijänä pikemmin kuin orjana (3. Moos. 25:35-43).

Ihmissuhdeköyhyys

Köyhyyttä ei kuitenkaan ymmärretty pelkkänä taloudellisena ilmiönä. Ihmisryhmät, jotka mainitaan toistuvasti ovat muukalaiset, orvot ja lesket (5. Moos. 24:19) Nämä ryhmät olivat köyhiä, koska he olivat usein syrjäytyneitä yhteiskunnassa, eikä heillä välttämättä ollut omaa perhettä. Taloudellinen köyhyys oli usein oire “ihmissuhdeköyhyydestä”. Tämän takia Raamatussa painotetaan voimakkaasti köyhien huolehtimisesta tavalla, joka auttoi heitä pysymään perheidensä, yhteisöjensä ja olemassa olevien tukiverkostojen yhteydessä (3. Moos. 25:35).

» Taloudellinen köyhyys oli usein oire ihmissuhdeköyhyydestä.

Maataloustuotteista vuosittain ja kolmen vuoden välein maksettavat kymmenykset laitettiin siivuun köyhille, perheettömille sekä niille, joilla ei ollut maata (5. Moos. 14:22-29). Tämän lisäksi vaikeuksissa olevat henkilöt saivat pyytää lainaa nollakorolla suoranaisen lahjoituksen sijaan, sillä ehdolla, että laina mitätöitiin seitsemän vuoden päästä (5. Moos. 15:7-11). Tämä kannusti köyhiä tekemään työtä lainan maksamiseksi, mutta ylläpiti heidän itsekunnioitustaan ja suojeli heitä kasvavalta velalta.

Haavoittuvien suojeleminen

Pahimmassakin tapauksessa, kun jonkun piti myydä maansa tai pysyvän työpanoksensa ansaitakseen elantonsa, seurauksilla oli rajansa. "Orjilla" oli paljon enemmän turvaa kuin missään muualla muinaisessa Lähi-idässä, mukaan lukien Egyptissä, jossa israelilaiset olivat kokeneet kovia faaraon alaisuudessa. Järjestelmä nollattiin säännöllisesti velkojen mitätöinnin ja orjien vapauttamisen kautta joka seitsemäs vuosi (5. Moos. 15:12-15). Tämän lisäksi kaikilla oli viikoittainen vapaapäivä. Järjestelmä takasi kaikille omanarvontunnon riippuvaisuuden sijaan ja vahvisti vastavuoroisuuden kulttuuria etuuskien sijaan.

Sapatti

Sapatti sekä siihen liittyvä sapattivuosi, jolloin orjat vapautettiin ja velat mitätöitiin, että riemuvuosi, jolloin maa palautettiin alkuperäisille omistajilleen, vaikuttivat voimakkaasti Israelin elämään ja vahvistivat sen tärkeimpiä ihanteita. Ne olivat avainasemassa Jumalan ja Israelin välisessä liitossa ja olivat tapa kunnioittaa Jumalaa ja lähimmäisiä. Koko Israel ohjattiin lepäämään sapattina, mutta kyseessä oli paljon enemmän kuin vapaapäivä (5. Moos. 5:12-15). Tässäkin tapauksessa käsky oli vastaus israelilaisten menneisyydelle orjina Egyptissä, jossa heillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin tehdä työtä viikon jokaisena päivänä (5. Moos. 5:15). Koska lait koskivat kaikkia, israelilaisia ja vierasmaalaisia, orjia ja vapaita, ne merkitsivät myös, että työntekijöiden oikeutta lepoon piti kunnioittaa.

Elämän ja työn välinen tasapaino

Sapattilait vaikuttivat moniin elämäntilanteisiin. Ensinnäkin sapatilla oli uskonnollista merkitystä. Israelilaisten oli tietoisesti priorisoitava suhteensa Jumalaan enemmän kuin työtään. Sapatti oli myös keino edistää oikeudenmukaisuutta: kun työstä ja taloudellisesta hyödystä tulee tärkein arvo, epärehellisyys ja epäoikeudenmukaisuus seuraavat pian kintereillä (esim. Aamos 8:4-6). Sapatti antoi perheille aikaa olla yhdessä ilman työntekoa.

Kokonaisuutena ottaen sapatti, sapattivuosi, riemuvuosi ja kolme vuosittaista kymmenen päivän pituista juhlaa kaikki vahvistivat Israelin identiteettiä Jumalan kansana. Ne myös vahvistivat orjuudesta ja köyhyydestä vapauden ihanteita, perheiden taloudellista itsenäisyyttä ja taloudellista oikeudenmukaisuutta. Lisäksi ne auttoivat varmistamaan sopivan tasapainon työn ja elämän välillä ja estivät ihmisiä muuttumasta materialisteiksi ja työnarkomaaneiksi.

» *Koko Israel ohjattiin lepäämään sapattina... työntekijöiden oikeutta lepoon tuli kunnioittaa.*

Oikeus

Jos kerran hyvät suhteet ovat Vanhan testamentin lain läpileikkaava teema, niin oikeuden tarkoitus oli palauttaa suhteet ennalleen siellä, missä ne olivat syystä tai toisesta ajautuneet ongelmiin. Tämä ei sulkenut pois rangaistusta tai hyvitystä osana prosessia, mutta ne olivat keinoja päämäärän saavuttamiseksi, eivät itse päämäärä. Suhde, joka vaati ennalleen palauttamista, saattoi olla rikollisen ja uhrin, kahden henkilön tai kahden ryhmän välillä, yksilön ja yhteisön tai yksilön ja Jumalan välillä tai keiden tahansa edellä mainittujen osapuolten välillä.

Vanhan testamentin lakitekstit antavat viitekehyksen yhteiskunnalle, johon Jumala pyrki Israelissa. Laki paalutti rajat ja osoitti tavat, joilla yksilöiden oli toimittava, jos he halusivat pysyä yhteisössä.

Paikallinen oikeuslaitos

Myös oikeutta jaettiin paikallisesti aina kun mahdollista. Vain vaikeimpia tapauksia käsiteltiin keskitetysti (5. Moos. 16:18; 17:8-13). Yksilöiden ja yhteisöjen tuli välttää tuomioistuimiin turvautumista ja pyrkiä ratkaisemaan riidat keskenään ilman ulkopuolisten apua, mitä periaatetta myös Jeesus painottaa Matteuksen evankeliumissa (5:25-26).

Tämä asetti vastuun ja oikeuden kansalaisten käsiin rajatun asiantuntijoiden joukon sijaan. Se myös rohkaisi prosessiin osallistumista ja kannusti löytämään suhteita vahvistavan ratkaisun osapuolten välille.

Kun virallinen käsittely oli tarpeen, leeviläiset olivat avainasemassa riitojen ratkaisemisessa ja oikeustapausten tuomitsemisessa. Leeviläisillä ei ollut omaa viljelymaata toisten heimojen tapaan. Sen sijaan heille annettiin kaupungeja ja laidunmaata toisten heimojen alueilla ja he vastaanottivat kymmenyksiä ja sadon ensihedelmiä (katso 5. Moos. 26:1-15) sekä osan ihmisten antamista uhreista (katso 3. Moos. 7:28-36) siitä hyvästä, että he toimittivat lukuisia "julkisia palvelutehtäviä" terveydenhuollon, koulutuksen, rikosoikeusjärjestelmän ja lainsäädännön saralla, sekä sääntelivät rahan tarjontaa ylläpitämällä painojen ja mittojen standardeja (katso viittaukset pyhäkkösekelisiin esim. 3. Mooseksen kirjassa 27:25). Tässä mielessä he eivät olleet egyptiläisen papiston/byrokrattien kaltainen maata omistava varakas eliitti, vaan he olivat riippuvaisia kansan, israelilaisten lahjoituksista ja palvelivat heitä.

III. MILTÄ MAAILMA VOISI NÄYTTÄÄ?

3.1. MENNEISYYDESTÄ NYKYHETKEEN

Varhainen Israel antaa yleiskuvan tai ”paradigman” kokonaisesta suhteiden järjestelmästä, ja se voi auttaa meitä ymmärtämään Jumalan tarkoituksia nykypäivän yhteiskunnalle. Tämä ei tarkoita, ettemmekö huomioisi tuon ajan jälkeen tapahtunutta kehitystä sekä Israelin historiassa, joka loi kontekstin Kristuksen saapumiselle, että Jumalan tarkoituksien laajentamista Israelista koko maailmaan.

Eri kulttuurit

Raamatun periaatteiden soveltaminen nykypäivään on valtava haaste. Merkittävä kritiikki tätä lähestymistapaa kohtaan on, että kontekstimme ovat niin erilaisia. Siinä missä Raamattu kuvailee yksinkertaista, maatalouteen perustuvaa taloutta, me elämme yhteiskunnassa, joka on monitahoinen ja teknologisesti edistynyt. Esimerkiksi markkinatalouden nousu, teollistuminen ja tuoreen tietovallankumouksen tuoma haaste ovat monimutkaistaneet suhteita enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tämä monimutkaisuus on muuttanut myös valtion luonnetta ja tuonut mukanaan uusia kulttuurisia haasteita ja mahdollisuuksia, joita varhaisessa Israelissa ei ollut.

» *Markkinatalous, teollistuminen ja tietovallankumous ovat monimutkaistaneet suhteita enemmän kuin koskaan aikaisemmin.*

Peruseriaatteiden soveltaminen

Kuitenkin kukoistavien ihmissuhteiden teema antaa laajan viitekehyksen, jonka puitteissa voimme kuvitella yhteiskuntamme uusiksi. Emme myöskään pyri soveltamaan tiettyjä lakeja, kuten sadonkorjuulakeja sosiaaliturvan takaamiseksi, seitsemän vuoden maksimipituutta lainoille tai avionrikkajien kivittämistä, vaan peruseriaatteita, jotka heijastavat asioita, joita Jumala piti keskeisenä. Nämä näkyvät viimeisessä kuviossa, joka alleviivaa eroja nykyisen yhteiskuntamallimme ja Raamatun yhteiskuntanäyn välillä.

On tärkeää tiedostaa, ettei näitä periaatteita voida aina soveltaa yhteiskuntaan toisistaan erillisinä. Esimerkiksi jos lainoista tulisi korottomia ilman muita toimenpiteitä, sijoittajat sijoittaisivat rahaa kiinteistöihin ja muihin omaisuuseriin, mikä nostaisi asuntojen hintoja ja estäisi perheitä omistamasta kotiaan. Eri periaatteet toimivat parhaiten yhdessä. Mikäli sovellamme niitä erillisinä, saatamme kohdata tahattomia haitallisia seurauksia.

3.2. YLEISKATSAUS: INDIVIDUALISMI VS. IHMISSUHTEET

Kulttuurimme arvostaa yksilön oikeuksia ja vapauksia melkein enemmän kuin mitään muuta. Rajoitamme käytöstämme vain, kun se alkaa selvästi vahingoittaa toisia ihmisiä, mutta yleisesti

ottaen elämäämme muokkaavat yksilölliset toiveemme ja valintamme, mahdollisuuksiemme rajoissa. Yhteiskunnan tila kokonaisuutena seuraa siitä, että kaikki kulkevat omaan suuntaansa. Taloustieteilijä Adam Smithin tavoin oletamme, että yksilöiden toimiessa omien etujensa mukaisesti myös yhteiskunta kokonaisuutena hyötyy tästä maksimaalisesti.

Ihanteesta yksilötasolle

Yhteiskunnan voi ajatella lähtevän kehittymään yksilön oikeuksista käsin. Raamatun kuvaama yhteisö näyttää kuitenkin hyvin erilaiselta. Raamattu aloittaa kutsulla rakastaa Jumalaa, esittää sitten vision yhteiskunnallisesta ideaalista ja palaa sitten yksilöiden rooliin tämän toteuttamisessa esittäen muun muassa, mitä vastuita yksilöillä on toinen toistensa suhteen, jos he haluavat olla osa yhteiskuntaa.

Sen tunnustaminen, että toimintamme vaikuttaa toisiin ihmisiin, on kriittisen tärkeä osa suhdetekeskeistä lähestymistapaa. Näin on sekä yksilön valintojen että kansainvälisten tilanteiden tasolla. Emme voi eristää sitä keitä olemme ja mitä teemme kaikista muista ja kaikesta muusta. Kuten jo näimme tämän kirjasein ensimmäisessä osassa, yhteiskunta on monimutkainen järjestelmä ja sama pätee meihin yksilöinä. Emme voi erottaa eri elämäalueita ja eri suhteita toisistaan, ikään kuin ne eivät vaikuttaisi toisiinsa.

Asuinpaikkamme vaikuttaa työpaikkaamme. Ja se, missä teemme työtä ja millä palkalla vaikuttaa siihen, missä asumme, kuinka paljon aikaa vietämme perheidemme kanssa, samoin kuin kulutamme tuotteisiin ja palveluihin tai tapaan, jolla olemme vuorovaikutuksessa yhteisöjemme kanssa.

Soveltaminen yksilö- ja yhteisötasolla

Näiden periaatteiden soveltamisessa henkilökohtaisella tasolla, seurakuntina, järjestöinä tai kansakuntina on kysymys tasapainosta: kuinka paljon pitäisi jättää henkilökohtaisen valinnan varaan tai kotitalouksien päätettäväksi ja kuinka paljon pitäisi olla yhteisen seurakuntaelämän tai yhteisen poliittisen päätöksenteon aluetta? Tämän takia olemme esitelleet ydinperiaatteet vaihtoehtojen pareina. Nämä vaihtoehdot näkyvät viimeisessä kuviossa, jonka jälkeen annamme muutamia yksityiskohtaisempia ehdotuksia henkilökohtaiselle ja yhteiselle elämälle.

Perhe: itsenäisyys vai keskinäinen riippuvaisuus

Raamatun esille tuomat näkemykset nostavat esiin kysymyksen siitä, miten näemme oman perheemme ja sukumme. Lähestymistavastamme riippuen saatamme suhtautua perheeseen eri tavoin: tärkeänä elinikäisen vastavuoroisen tuen lähteenä tai pelkkänä väliaikaisena ympäristönä, jonka halki kuljemme ennen kuin lähdemme omillemme itsenäiseen elämään ja uralle, ja johon kenties palaamme vähäksi aikaa, kun olemme itse lasten vanhempia. Perhe saattaa olla kiinteä osa elämäämme tai se saattaa vaikuttaa pikemminkin ylimääräiseltä lisukkeelta.

Ajatellaan lopputuloksesta käsin

Teemme monia työhömmä liittyviä päätöksiä esimerkiksi työpaikkamme, palkkamme, työtuntiemme suhteen, jotka joko palvelevat perhettämme tai verottavat sitä. Samalla tavalla rahankäytömme, ostoksemme ja sijoituksemme – kiinteistöomaisuus, eläkkeet, lainat ja säästöt muiden muassa – voivat tukea tai vahingoittaa perheitämme.

Emme voi erottaa myöskään niin kutsuttua henkilökohtaista elämäämme näistä kysymyksistä. Yksi Raamatun seksuaalisia suhteita käsittelevien lakien tarkoituksista oli estää sukua ja maaomaisuutta sirpaloitumasta.

Ihmisten korkea liikkuvuus esimerkiksi työn perässä, samoin kuin avio- ja asumuserot ovat nykyään pääsyitä perheiden pirstoutumiselle. Nämä tekijät heikentävät keskinäistä yhteisvastuuta ja estävät perheenjäseniä täyttämästä tärkeää tehtäväänsä toistensa tukemisessa.

Yritykset ja julkinen valta kannustavat työvoiman liikkuvuuteen ja jopa luovat siihen taloudellisia kannustimia ja näin edistävät perheenjäsenten ja sukulaisten eriytymistä toisistaan, heikentää myös heidän mahdollisuuksiaan huolehtia toisistaan. Tiukan budjettikurin ja väestön ikääntymisen olosuhteissa hallituksilla on vaikeuksia saada lisää verotuloja sosiaaliturvan kustantamiseksi. On siis tärkeää, että perheet ovat tarpeeksi vahvoja, jotta ne voivat täyttää sosiaaliturvajärjestelmän aukkoja.

Omaisuus taloudellisesta ja suhdekeskisestä näkökulmasta

Raamatun lähestymistapa vaikuttaa perustavalla tavalla siihen, miten näemme kiinteistöomaisuuden, mikä nykyään useimmiten viittaa taloihin ja rakennuksiin pelkän maan sijaan. Sen lisäksi, että koti tarjoaa meille katon päämme päällä (jos asumme siinä), nykyisin painotetaan voimakkaasti sitä, että kotimme muodostavat tärkeän sijoituskohteen, pääoman muodon, jonka ensisijainen tarkoitus on toimia säästökohteena tai tuottaa rahaa vuokratuoton ja kiinteistön kasvavan arvon kautta.

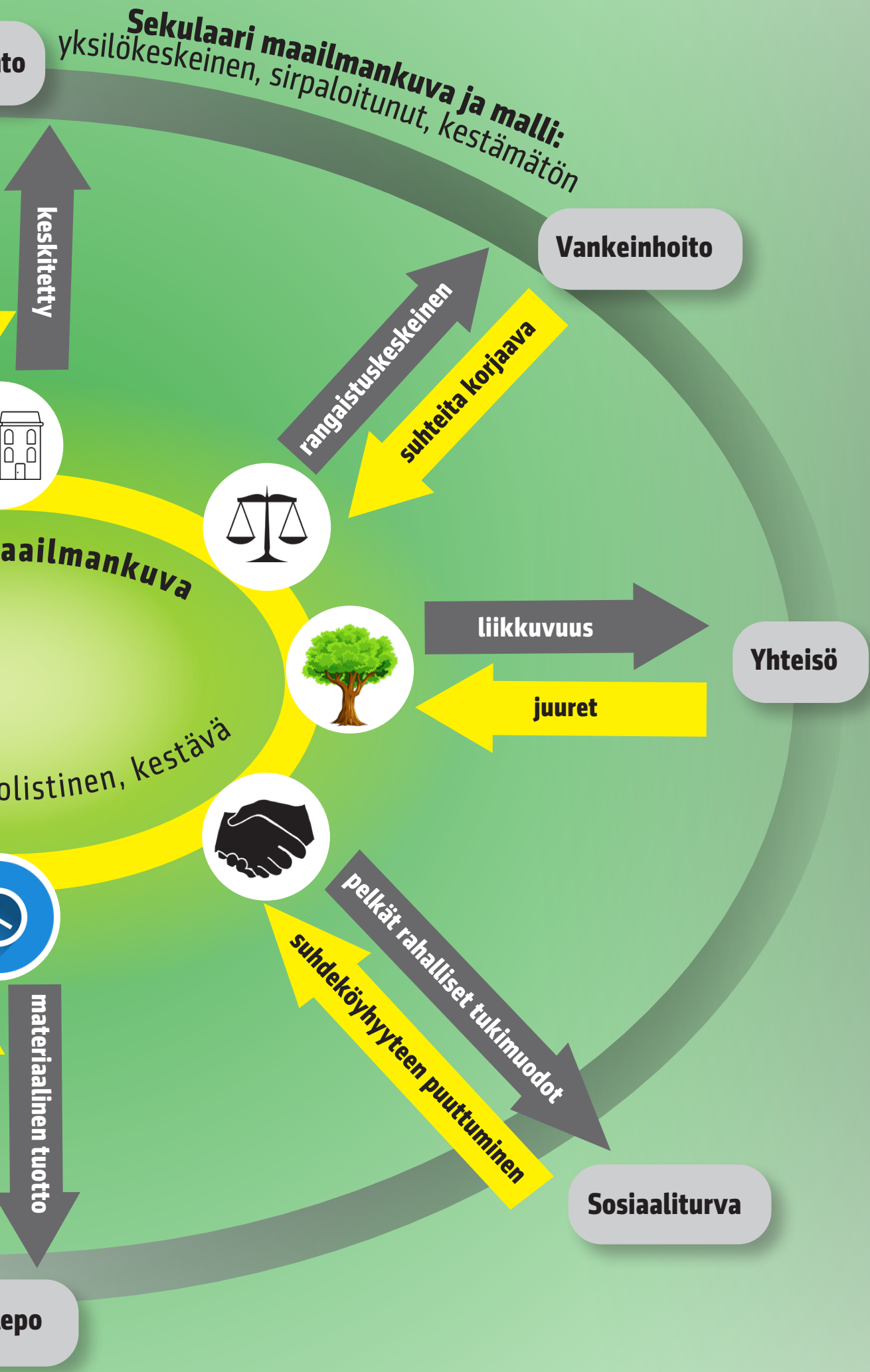
Perheen ja yhteisön tuki

Edellä kuvatussa lähestymistavassa kiinteistöomaisuudesta pyritään tekemään jotain, jota Raamattu ei tarkoittanut sen olevan. Riemuvuosilait 3. Mooseksen kirjan luvussa 25 oli tarkoitettu

Miten maailma voisi näyttää erilaiselta

kohti uudenlaista näkyä yhteiskunnasta

varmistamaan, että jokaisella suvulla olisi yhteinen maa-alue, joka kuuluisi heille pysyvästi. Tämä oli tapa juurruttaa perhe tiettyyn paikkaan ja taata ihmisille mahdollisuus taloudelliseen riippumattomuuteen. Kiinteistöomaisuutta ei ollut tarkoitus nähdä pelkkänä omaisuuseränä tai tuottavana sijoitusvarallisuutena, eikä sitä voitu myydä pysyvästi. Tämä suojeli perheen juurtuneisuutta ja esti taloudellisten epätasa-arvoisuuksien kasvamista rikkaiden kartuttaessa omaisuutta köyhien kustannuksella.

Kiinteistöomaisuus toisin silmin

Elämä on erilaista nykyisin, sillä maanviljelyyn tarkoitettu maapalsta ei ole ihmisten tärkein elinkeino. Mutta kiinteistöomaisuus voidaan nytkin nähdä kahdella hyvin erilaisella tavalla: keinona edistää taloudellista itsenäisyyttä, juurtuneisuutta ja perheiden yhteenkuuluvuutta tai toisaalta omaisuuseränä, jota vastaan voi esimerkiksi saada lainaa, tai pelkkänä spekulatiivisena sijoituksena, joka tuottaa pääomatuloja. Kiinteistöä voidaan myös käyttää asuinpaikkana, joka ei tuo mukanaan juurikaan velvoitteita paikallista yhteisöä kohtaan.

Maa-alueen omistajuuteen liittyviin ihanteiseen vaikuttaa myös ihmisten henkilökohtainen varallisuus ja sijoitusvalinnat, perintö- ja luovutusvoittoverotus, sekä avioeroon ja asumuseroon liittyvä lainsäädäntö. Julkinen valta vaikuttaa näihin asioihin ja näin ollen myös siihen, millä todennäköisyydellä kiinteistöomaisuus pysyy yhden suvun hallussa yli sukupolvien ja sitä kautta myös ihmisten liikkuvuuteen ja yhteisöiden yhtenäisyyteen.

Yhteisö: liikkuvuus vs. juuret

Pysyväisluontoinen maanomistus merkitsi, että yhteisöt ja suvut juurtuivat tietyille alueille. Tämä edesauttoi sekä pitkäaikaisten ihmissuhteiden syntymistä että tukiverkostojen rakentamista ja ylläpitämistä.

Luottamuksen rakentaminen

Yhteisön vahvuudella oli laajoja vaikutuksia koko yhteiskuntaan. Ihmissuhteet eivät jääneet sirpaleisiksi ja anonyymeiksi, vaan tietyssä paikassa kehittyneet suhteet olivat läheisiä ja ihmiset tilivelvollisia toisilleen. Sosiaalityrva ja jopa oikeudelliset kiistat olivat asioita, joita hoidettiin pikemminkin henkilöiden välisellä tasolla, perheiden sisällä tai paikallisesti kuin keskitetysti.

Ymmärryksemme perheestä ja yhteisöstä vaikuttaa väistämättä moniin muihin elämänalueisiin. Omat valintamme voivat vahvistaa tai heikentää näitä. Kuten perheeseen, voimme sitoutua myös lähiympäristöömme, juurtua ja kehittää ihmissuhteita tai voimme arvostaa liikkuvuutta korkeammalle – kenties kaipaamme anonymiteettiä, haluamme paeta sukuun liittyviä velvoitteita tai etsiä uusia taloudellisia mahdollisuuksia.

Elämän isot päätökset

Juurten arvostaminen vaikuttaa vielä edellä kuvattuakin pidemmälle. Se vaikuttaa myös tapaamme ajatella työstä, omaisuudesta ja talousasioista. Voimme tarkastella näitä asioita joko vahvojen suhteiden kontekstissa tai irrottaa ne juurtuneisuuden ja yhteisöön sitoutumisen teemoista. Suh- tautumisemme juuriin vaikuttaa myös olennaisesti tapaamme toimia ”julkishallinnon” kanssa. Kenties pidämme yhteisöämme – muun muassa suhdettamme naapureihin, paikallisiin yrityksiin tai muihin organisaatioihin – asiana, jota voimme halutessamme hyödyntää ilman että kantaisim- me mitään vastuuta vaikuttaa siihen, miten se toimii.

Vaihtoehtoisesti saatamme tiedostaa, että ”yhteisöimme” hyvinvointiin väistämättä vaikuttaa se, miten paljon aikaa, ajatustyötä ja vaivannäköä siihen panostamme. Nykypäivän kristittyjen haaste on nähdä tämä prioriteettina, kun rajalliseen aikaamme ja resursseihimme kohdistuu niin paljon vaateita.

» *Voimme sitoutua lähiympäristöömme, rakentaa juuria ja kehittää suhteitamme, tai voimme arvostaa liikkuvuutta.*

Hallinto: keskitetty vai paikallinen kontrolli

Raamattu rajoittaa kansallisen tason julkishallinnon roolia, koska se on realistinen vallan keskit- tämiseen liittyvien väärinkäytösten suhteen. Pahimmillaan suuri julkinen valta on kallis ja byro- kraattinen, se käyttää pakkokeinoja eikä vastaa kansalaisten tarpeisiin. Se johtaa tilanteisiin, missä kansalaiset eivät osallistu niihin päätöksiin, jotka vaikuttavat eniten heidän elämäänsä.

Paikallinen toiminta ja sen tukeminen

Raamatun ”ihanteessa” julkishallinto oli hajautettu prosessi, joka toimi ensisijaisesti alueellisella ja paikallisella tasolla. Keskushallintoa tarvittiin vain asioissa, joita ei voitu hoitaa näillä tasoilla, kuten ulkopolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Aina kun mahdollista, vastuu annettiin paikalli- sille yhteisöille ja jopa perheille. Julkishallinnon tehtävä oli auttaa jokaista ryhmää suorittamaan roolinsa mahdollisimman tehokkaasti eikä tehdä kaikkea heidän puolestaan. Vasta kun tämä ei ollut mahdollista, vastuu siirtyi paikallistasolta ylemmälle hallinnontasolle.

Tällä ajatuksella on sovelluksia myös meidän aikaamme, etenkin näin budjettikurin aikana. Suuri julkinen hallinto on kallis. Se ei myöskään ole tehokas, koska se voi hoitaa vain sosiaalisten on- gelmien oireita, mutta ei niiden juurisyitä. Hallinnon avoimuus voi auttaa pitämään hallintoa vastuullisena päätöksistään, mutta sekään ei korjaa sitä perustavanlaatuista ongelmaa, joka syntyy, kun kansalaisilta viedään valta tehdä niitä päätöksiä, joiden suhteen heillä on eniten tietoa. Se myös heikentää kansalaisten sitoutumista päätösten täytäntöönpanemiseen.

» *Suuri julkinen hallinto ole tehokas, koska se voi hoitaa vain sosiaalisten ongelmien oireita, mutta ei niiden juurisyitä.*

Meidän roolimme

Edellä mainittu ongelma vaikuttaa myös siihen, kuinka osallistumme paikalliseen politiikkaan ja päätöksentekoprosesseihin, jotka muokkaavat yhteisöjämme. Meidän osuutemme saattaa sisältää osallistumista paikallisiin organisaatioihin, kuten kouluihin, kirkkoihin, vapaaehtoissektorin hoivapalveluihin ja yritystoimintaan, sekä edellisten tuottamien palvelujen käyttämistä, muutama vuoden välein tapahtuvan vaaleissa äänestämisen lisäksi. Meidän on löydettävä uudelleen se kadonnut aloitteellisuus, joka synnytti osuuskunnat, työväenyhdistykset ja ammattiliitot, jotka kaikki ovat olleet laskussa viime vuosikymmenten ajan, sekä osallistua jälleen poliittiseen prosessiin liittymällä poliittisiin puolueisiin.

» *Meidän on löydettävä uudelleen se kadonnut aloitteellisuus, joka synnytti osuuskunnat, työväenyhdistykset ja ammattiliitot.*

Rahoitus ja talous suhdenäkökulmasta

Raamatun mallissa rahan oli tarkoitus luoda tai palvella erilaisia suhteita. Suhteet voivat kuitenkin olla sijoituspäätöksissä vain epäolennaisia sivuseikkoja ja pahimmillaan kärsiä päätösten vahingollisista sivuvaikutuksista. Velkaan ja korkoon liittyvät lait estivät varakkaita kartuttamasta taloudellista pääomaa köyhien kustannuksella, mikä olisi lisännyt pitkäkestoista epätasa-arvoa yhteiskunnassa. Velkaa pidettiin viimeisenä keinona ja ratkaisuna epätoivoiseen tilanteeseen, eikä tapana kasvattaa kulutusta väliaikaisesti tai oikotienä yhtiöiden pääoman kartuttamiseen.

Lainanottajan ja lainaajan suhde

Raamatussa kuvatussa yhteiskunnassa sijoittajan ja varojen käyttäjän välillä oli läheinen yhteys sekä taloudellisesti, että suhdenäkökulmasta. Tämä on nykyisin harvinaista. Pankit tarjoavat säästäjille kiinteää talletuskorkoa, mutta tiedämme vain harvoin, mitä he tekevät rahallamme, eikä meillä ole oikein käsitystä siitä, ”ansaitseeko” pankeille lainaamamme pääoma tuottoa hyödyllisellä tavalla. Ei ole ilmeistä yhteyttä saamamme korkotuoton ja yrityksen kannattavuuteen antamamme panoksen välillä. Tähän viitataan Raamatussa leikkaamisena ilman kylvämistä (Luukas 19:22-23). Sama pätee siihen, kun pankit lainaavat meille rahaa esimerkiksi asuntoa tai yritystoimintaa varten. Osakkeiden omistajuuteen ei myöskään yleensä liity minkäänlaista vastuuta. Emme välttämättä edes tiedä, mitä omistamme, jos eläkeyhtiö tai rahastonhoitaja käsittelee sijoituksia puolestamme.

Velka ja korko ovat keskeisiä taloutemme toiminnalle ja sen epäonnistumiselle. Lainanottajien ja viimekätisen lainaajan välisen suhteen puuttuminen oli merkittävä tekijä vuoden 2008 talouskriisin taustalla. Rahoituslaitosten ajateltiin olevan liian suuria kaatumaan ja niiden suhteeton valta johti tilanteeseen, jossa ne saivat veronmaksajien rahoittamia valtavia apupaketteja.

Suhteisiin sijoittaminen

Yksilötasolla me mietimme harvoin sitä, miten jokin taloudellinen valinta, kuten sijoitus tai laina, saattaa vaikuttaa toisiin ihmisiin, olivat he sitten fyysisesti lähellä meitä tai toisella puolella maailmaa. Sen sijaan me pidämme yleensä tavoiteltua tuottotasoa tärkeämpänä kuin näitä seikkoja. Kuitenkin meille saattaisi olla mahdollista sijoittaa rahamme paikallisemmin ja ottaa vastuuta siitä, miten varoja käytetään osallistumalla osakkeenomistajien kokouksiin sekä vahvistaa paikallisia ja perheiden välisiä siteitä. Näin syntyisi sekä taloudellista tuottoa että tuottoa ihmissuhteissa.

» *Harvoin mietimme sitä, miten jokin taloudellinen valinta saattaa vaikuttaa toisiin ihmisiin.*

Sosiaaliturva: taloudellista tukea vai ihmissuhdeköyhyyteen puuttumista?

Vaikka Raamatussa tiedostetaan vähävaraisten tarpeiden täyttämisen tärkeys, siellä kuitenkin tunnustetaan, että köyhyys on taloudellisten resurssien puutetta syvempi asia. Taloudellinen köyhyys kulkee yleensä käsi kädessä ”ihmissuhdeköyhyyden” kanssa. Ne, joilla on vähän perheenjäseniä, vähän tukea ystäviltä, joilta puuttuu juuret yhteisössään ja jotka ovat eri tavoin yhteiskunnan laidoilla, ovat myös niitä, jotka kokevat eniten taloudellisia vaikeuksia. Siksi lait, jotka koskivat köyhistä huolehtimista, suunniteltiin auttamaan ihmisiä pysymään omissa kaupungeissaan ja kylissään, sen sijaan, että he joutuisivat muuttamaan työn perässä. Lait, jotka kielsivät lainojen korot, toistuivat maan omistamisen kontekstissa (3. Moos. 25:35-37), koska omaa maaomaisuutta vailla olevat henkilöt olivat – ja ovat yhä – vaarassa joutua rahanlainaajien armoille, mikä oli omiaan pahentamaan heidän tilannettaan entisestään.

Köyhyyden uusi määritelmä

Ajattelumme köyhyydestä rajoittuu usein pelkkiin taloudellisiin seikkoihin. Tämä yleensä tarkoittaa, että ratkaisuna köyhyyteen yritämme auttaa ihmisiä yli minimitoimeentulorajan taloudellisen tuen avulla.

Korkeakorkoinen luotto vahingoittaa köyhiä kohtuuttomasti, ja liikkuvuus ja perheiden hajoaminen tarkoittavat, että entistä pienemmällä määrällä ihmisiä on yhteisöllisiä siteitä, jotka voisivat antaa heille sekä ihmissuhteiden tukea että työmahdollisuuksia. Velka voi lisätä ihmissuhdeköyhyyttä synnyttämällä valtavaa stressiä koteihin. Velka on usein taustatekijä avioliittojen hajoamisessa ja jopa perheväkivallassa.

Suhdeköyhyys vahvistaa entisestään taloudellista köyhyyttä. Meillä ei enää ole Raamatun riemuvoiton kaltaista mekanismia, joka mahdollistaisi omaisuuden oikeudenmukaisen uudelleenjaon ja mahdollisuuden aloittaa alusta. Meillä ei myöskään ole juurikaan vastineita ”peltojen reuna-alueille” (3. Moos. kirja 19:9-10), joilla osa sadosta jätettiin korjaamatta, jotta köyhät voisivat

korjata sen ja ansaita näin itse elantonsa avustuksen vastaanottamisen sijaan. Tänään voimme kuitenkin kehittää aloitteita, jotka tarjoavat väliaikaista tai osa-aikaista työtä yhteisössä taloudellista avustusta vastaan.

Kokonaisvaltainen näkemys köyhyydestä

Raamatun malli huomioi, että sosiaaliturvan tulisi olla osa paljon suurempaa kokonaiskuvaa eli osa kokonaisvaltaista näkemystä yhteiskunnasta. Emme voi löytää ratkaisua köyhyyteen rajoittamalla käsitettä vain sen taloudelliseen ulottuvuuteen. Vaikka valtio voi tarjota turvaverkon ja varmistaa, että kaikki saavuttavat materiaalsen hyvinvoinnin minimitason, ihmissuhteiden köyhyys vaatii laajempaa ja pitkäaikaisempaa lähestymistapaa.

Sunnuntai: taloudellinen voitto vai lepo?

Kulttuurimme pitää sunnuntaita yhä enemmän muiden viikonpäivien kaltaisena. Kaupat ovat auki ja työntekijöiden oletetaan usein työskentelevän sunnuntaisin. Toisilla on valinnanvaraa, toisilla ei.

Raamatussa sapatti oli lepopäivä, jolla oli kauaskantoinen merkitys. Se oli tapa kunnioittaa Jumalaa korottamalla hänet taloudellisen tuottavuuden yläpuolelle ja juhlimalla sitä, mitä Jumala oli tehnyt pelastaessaan israelilaiset orjuudesta (5. Moos. 5:12-15). Se oli myös tapa suojella matalapalkkaisia työntekijöitä ja antaa perheille mahdollisuus viettää aikaa yhdessä.

Työn kulttuuri

Työn ulottaminen sunnuntaihin tarpeettomasti tarkoittaa, että olemme menettäneet yhteisen vapaapäivän. Joko omasta vapaasta valinnastamme tai köyhyydestä johtuen olemme jonkinlaisessa suuryritysten työorjuudessa ja/tai velkaorjuudessa. Ne, joilla on suuria velkoja, ovat muita valmiimpia tekemään ylitöitä tai työskentelemään ihmissuhteiden ylläpitämisen kannalta haitallisina aikoina saadakseen velkansa maksettua, tai heidän on vaikea kieltäytyä pitkistä työpäivistä.

Työajan ulottaminen kaikkiin viikon päiviin vaikuttaa syvästi kansan psyykkiseen tilaan. Varrallisuuden tavoitteluun ei jää säännöllisiä taukoja ja sen seurauksena kulttuurimme antaa sille etusijan. Vaikka kaikille työntekijöille myönnetään viikoittainen vapaapäivä, mikään ei takaa, että pariskunnilla on sama vapaapäivä, tai että vanhemmilla on mahdollisuus viettää aikaa lasten kanssa viikonloppuisin. Lisäksi pitkät työpäivät verottavat perhe-elämää ja ovat merkittävä tekijä perheiden hajoamisessa. Yhteisen ajan puute vaikuttaa kielteisesti perheiden sisäisiin suhteisiin, mutta perheiden vaikeudet ja hajoaminen vaikuttavat myös koko julkiseen talouteen ja veronmaksajiin.

» Yhteisen ajan puute vaikuttaa kielteisesti perheiden sisäisiin suhteisiin... perheiden vaikeudet vaikuttavat koko julkiseen talouteen.

Uhka haavoittuville

Voimme pitää sunnuntaita mahdollisuutena levätä, käydä kirkossa, jos olemme kristittyjä ja viettää aikaa ystäviemme ja perheemme kanssa – päivänä, jolloin voimme vahvistaa suhteitamme Jumalaan ja meitä ympäröiviin henkilöihin. Vaihtoehtoisesti voimme pitää sunnuntaita mahdollisuutena saada lisää taloudellista hyötyä tai ostaa lisää tavaraa, millä voi hyvin olla kielteinen vaikutus suhteisiimme. Monilla ei kuitenkaan ole tässä valinnanvapautta. Jos he kieltäytyvät työvuoroista, he saattavat menettää työnsä ja uuden työpaikan löytäminen voi olla hyvin vaikeaa.

Oikeus: rangaistus vs. ennalleen asettaminen

Raamatussa oikeuden ensisijainen tarkoitus oli korjata rikkoutunut suhde vääryyden tekijän ja uhrin välillä sekä toisaalta rikosten tekijän ja yhteiskunnan välillä niin pitkälle kuin mahdollista.

Rikosoikeutta toteutettiin paikallisesti kaupunkien tuomioistuimissa, mutta liian vaikeat tapaukset lähetettiin korkeamman auktoriteetin (oikeusasteen) käsiteltäviksi. Tällä tavalla uhrit saivat korvauksen, ja vaikka rangaistukset saattoivat olla ankaria, rikoksiin syyllistyneitä ei suljettu yhteisön ulkopuolelle, paitsi kaikkein pahimmissa tapauksissa, missä heidän läsnäolonsa edusti perustavanlaatuisia uhkaa tai loukkausta uskonnolliselle tai julkiselle elämällä.

Samaa lähestymistapaa sovellettiin yksityisoikeuteen. Pyrkimyksenä oli korvata aiheutettu vahinko ja ylläpitää uhrin suhdetta sekä rikosten tekijään että laajemmin yhteisöön. Tarkoituksena oli varmistaa oikeudenmukaisin lopputulos kaikkien kannalta.

Oikeutta kaikkien ulottuvilla

Edellä kuvattu ”ruohonjuuritason” lähestymistapa oikeuteen, samoin kuin säännölliset tilaisuudet, jossa laki luettiin julkisesti sekä lain rooli perheiden jokapäiväisessä elämässä, merkitsi, että koko yhteisö osallistui järjestyksen ylläpitämiseen. Kaikki olivat tietoisia vastuistaan. Laki ei ollut vain asiantuntijoiden käsissä, vaan kaikkien saatavilla.

Nykyisin pidämme rikosasioiden käsittelemistä jonkun toisen vastuuna. Yhteisöllisten suhteiden hajoaminen merkitsee, että mielellämme ”ulkoistamme” oikeuden toteuttamisen poliiseille ja vankiloille jopa lievien rikkomusten kohdalla.

Rikkinäisten suhteiden korjaaminen

Lisäksi ”oikeus” nykyään ei lähes koskaan pyri palauttamaan asioita ennalleen, sillä vaikka rikollisia rangaistaan, heitä ei vaadita korjaamaan rikkinäisiä suhteita uhriin tai yhteisöön, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Sen sijaan rikollisia usein hyljeksitään, heidän on vaikea löytää työpaikkaa vankilasta päästyään, ja he jäävät usein yhteiskunnan laitapuolelle.

Oikeustoimen paikallisuuden tukeminen ja rangaistusten restoratiivisen luonteen vahvistaminen voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, ettei rahaa yritettäisi säästää vähentämällä paikallisten tuomio-

istuinten lukumäärää. Näin asianosaisten ja heidän lähipiirinsä, samoin kuin todistajien olisi helpompi seurata oikeustapausten etenemistä. Vangeille on tärkeää opettaa ihmissuhdetaitoja ja tarjota työmahdollisuuksia, jotta he pystyvät paremmin integroitumaan takaisin yhteisöön. korjaamaan suhteitaan uhriin tai yhteisöön.

IV. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

4.1. JULKISELLE ELÄMÄLLE

Raamatun näkemys ihanteellisesta yhteiskunnasta poikkeaa omastamme. Vaikka yhteiskunnallisissa olosuhteissa on valtava ero, Vanhan testamentin lakien taustalla olevat peruseriaatteen, jotka myös Kristus Uudessa testamentissa vahvistaa ja tulkitsee, ovat aina ajankohtaisia. Tämä johtuu siitä, että niiden tavoitteena oli synnyttää ja ylläpitää kukoistavia ihmissuhteita jokaisella elämänalueella. Ne eivät keskittyneet ensisijaisesti taloudelliseen tuottavuuteen tai muihinkaan yksittäisiin kysymyksiin.

Pienempien ryhmien voimaannuttaminen

Yhteiskunnan pienempiä ryhmiä voimaannutettiin tukemalla vastuunottoa ja osallistumista perheiden ja paikallisyhteisön tasolla sen sijaan, että päätöksiä olisi oletusarvoisesti tehty keskitetysti. Kuninkaalla ja valtiokoneistolla oli tärkeä rooli ja tehtävä tukea ja voimaannuttaa pienempiä ryhmiä ja organisaatioita yhteiskunnassa, ja puuttua asioihin vain, jos nämä eivät kyenneet suorittamaan jotain tehtävää itse.

Eri instituutiot olivat toisiinsa integroituneita, joten niiden eri päämäärät olivat sopuosinnassa eivätkä kilpailleet keskenään. Tämä artikkeli esittelee useita tärkeitä Raamatun lain alueita, joiden tärkeys ilmenee niitä käsittelevien mainintojen suhteellisessa määrässä. Nämä alueet vastaavat jotakuinkin nykyajan politiikan osa-alueita.

Kolmen sukupolven perheyhteisö oli keskeinen osa Vanhan testamentin sosiaalista mallia, sillä se oli useimmille ihmisille tuen ja taloudellisen turvan lähde koko elämän ajan. Perheet ja yhteisöt olivat yleisesti ottaen juurtuneita ja vakaita. Tähän vaikutti pysyvä maanomistus, samoin kuin velkaa, rahoitusta ja työllisyyttä koskevat lait. Kun jotain meni pieleen, joko rikoksen seurauksena tai muista syistä, lain päämäärä oli edesauttaa ihmisiä pysymään osana yhteisöjään ja verkostojaan sekä ottamaan vastuun ongelmiansa selvittämisestä.

Raamatun periaatteista ammentava sosiaalinen uudistus tunnistaa sen, että yhteiskunta on monimutkainen ja meidän tulee ottaa huomioon jokainen toisiinsa liittyvä osa-alue tuodaksemme todellisen ja pysyvän muutoksen. Siitä seuraa yhtenäinen agenda poliittisille toimille.

4.2. SEURAKUNNILLE

Uudessa testamentissa seurakunta omaksuu Israelin kutsumuksen olla valona kaikille kansoille (Jesaja 49:6). Jeesus käskää seurakuntaa olemaan maailman suola ja valo (Matteus 5:13-16). Seurakunnalla on vastuu olla mallina läheisille, terveille ihmissuhteille – ei pelkästään omia jäseniään varten vaan koko yhteiskuntaa varten.

Kreikan sana *koinonia*, joka käännetään usein sanalla ”yhteys”, esiintyy lukuisia kertoja Uudessa testamentissa. Se sisältää monia merkityksiä läheisyydestä yrityskumppanuuteen. Seurakuntien onkin harjoitettava ja mallinnettava näitä molempia suhteiden ulottuvuuksia tarjotakseen paikan yhteiskunnalliselle osallistumiselle.

Toisten kanssa toimiminen

Monet seurakunnat toimivat jo sosiaalisen toiminnan ja yhteisöllisen osallistumisen etulinjassa ja ovat mukana erilaisissa paikallisissa hankkeissa. Seurakunnat saattavat nähdä uusia toimintamahdollisuuksia lähiympäristönsä tarpeissa. Ne saattavat olla osittain taloudellisia, mutta niissä on aina kyse myös ihmissuhteista, kun yhteisöt yrittävät tuoda syystä tai toisesta syrjäytyneitä ihmisiä jälleen yhteyteen. Toimintamuodot voivat olla esimerkiksi yhteisöllisiä ruokailuja, ikäihmisten tai työttömien ryhmiä, tai vanhempien ja lasten aamuryhmiä. Asiantuntijoiden neuvontaa tai muunlaista käytännön tukea saatetaan myös tarjota. Joissain tapauksissa se voi tapahtua yhteistyössä paikallisten yritysten, hyväntekeväisyysjärjestöjen tai jopa julkisen sektorin kanssa.

Käytettävissä olevista resursseista riippuen seurakunnat saattavat kyetä aloittamaan esimerkiksi sosiaalisia yrityksiä ja luotto-osuuskuntia, jotka myöntävät jäsenilleen matalakorkoisia lainoja. Seurakunnat voivat järjestää sielunhoitoa, tarjota ihmissuhdeneuvontaa, velkaneuvontaa tai henkilökohtaisen budjetin suunnittelua ja käytännön taitojen työpajoja – toimintaa, joka vetoaa suureen osaan yhteisöä – nimenomaisesti kristillisen päämäärän omaavien sosiaalisten tapahtumien ja kurssien, kuten Alfakurssin lisäksi.

Seurakunnan tarkoitus

Sillä, miten toimimme ympäröivän maailman kanssa, on merkittävä vaikutus yhteiselle identiteettillemme kristittyinä: kokoonnummeko ensisijaisesti omia etujamme ajatellen vai osana lähetystehtävää tavoittaa toisia ja vetää heidät yhteyteen. Seurakunnissa annettu opetus vaikuttaa myös siihen, miten toimimme henkilökohtaisesti näillä elämän eri osa-alueilla.

4.3. YKSILÖTASON HAASTEITA

Viimeinen vastaus, jonka tässä annamme, koskee henkilökohtaisia valintojamme edellä mainituilla alueilla. Päätökset, joita teemme perheen, yhteisön, työn, rahankäytön, sijoittamisen, asumisen ja vapaa-ajan suhteen eivät ole toisistaan irrallisia. Aivan kuten yhteiskunnassa yleensä,

elämänalueemme liittyvät toisiinsa ja valintamme yhdellä alueella vaikuttavat syvästi toisiin elämänalueisiin. Haasteemme on varmistaa, että elämämme ovat ehyttä ja integroitunutta, niin että eri valintojemme monet vaikutukset kulkevat samaan suuntaan.

Suhdekeskeiset silmälasit

Tämä tarkoittaa, että meidän tulee nähdä asiat uudenlaisten “silmiälasien” läpi – ihmissuhteiden eikä esimerkiksi rahan. Vaikka on kovin helppoa tehdä päätöksiä niiden välittömien taloudellisten seurausten perusteella, on olemassa piileviä taloudellisia ja suhdekeskeisiä kustannuksia, jotka eivät välttämättä käy ilmeisiksi moneen vuoteen.

Elämämme tärkeimpiin päätöksiin kuuluvat työtämme koskevat päätökset. Työpaikkamme sijainnilla ja sen etäisyydellä kodistamme sekä odotuksilla, joita meillä on palkan, ylennysten ja liikkuvuuden suhteen uramme aikana, on valtavia ja kauaskantoisia vaikutuksia toisiin elämänalueisiin. Ne vaikuttavat siihen aikaan ja energiaan, jota käytämme puolisoihimme, lapsiimme, sukuihimme ja yhteisöihimme sekä siihen, mitä saamme heiltä. Ne vaikuttavat myös ostamiimme kiinteistöihin ja siihen, miten ymmärrämme niiden roolin elämässämme: rahamäärään, joka meillä on sekä pitkäaikaisiin taloudellisiin päätöksiimme: asuntolainaan, eläkkeeseen, lainoihin ja suuriin ostopäätöksiin, kuten autoihin, sekä jopa fyysiseen ja emotionaaliseen terveyteemme.

Suhdepääoman rakentaminen

Kaikki nämä elämänalueet liittyvät erottamattomasti toisiinsa. On kuitenkin aivan liian helppoa tehdä yksi päätös – kenties uran suhteen – ja antaa lopun seurata, sen sijaan että suunnittelisimme kokonaisvaltaisemmin. Harvoin ajattelemme, mihin päätöksemme johtaa meidät ihmissuhteiden tasolla kymmenen, kahdenkymmenen, saati viidenkymmenen vuoden kuluttua. Vaikka nämä ovat päätöksiä, joita on paras tehdä uramme alkuvaiheissa, ei ole koskaan liian myöhäistä aloittaa suhteiden asettamista etusijalle.

Ajatus “suhdekeskeisestä eläkkeestä” havainnollistaa tarvetta sijoittaa sekä aikaa että rahaa tulevaisuutta varten. Voimme kartuttaa ihmissuhdepääomaa eläkeaikaa varten pelkän osakesalkun sijaan. Tämä merkitsee, että olemme tietoisia valinnoissamme ja pyrimme kehittämään pitkäkestoisia ja vahvoja ihmissuhteita kaikilla elämänalueilla, vaikka joutuisimme maksamaan siitä ajallisesti tai rahallisesti. Lähtökohtanamme voi olla perhe, seurakunta, työpaikka tai jopa se, missä teemme ostoksia ja minkä paikallisten yritysten palveluita käytämme.

» Työhömmme liittyvät valinnat kuuluvat elämämme tärkeimpiin päätöksiin.

Lisäaineistoa

Jubilee Centre julkaisee työnsä tuloksia säännöllisesti. Jos haluat tietää enemmän siitä, kuinka Raamatun maailmankuva voi muokata elämää 2000-luvulla, voit lähettää sähköpostia osoitteeseen info@jubilee-centre.org tai käydä nettisivuilla: jubilee-centre.org. Engage Magazine Cambridge Papers (esseeit, jotka käsittelevät nykypäivän kysymyksiä Raamatun näkökulmalta) ovat saatavilla neljä kertaa vuodessa.

Jubilee Centre järjestää myös koulutuksia yksilöille ja ryhmille, jotka haluavat kehittää ajatteluaan. Koulutusmahdollisuuksiin sisältyy tutkinto-ohjelma tulevaisuuden yhteiskunnallisille uudistajille. Lisätietoa www.jubilee-centre.org.

Yleistä aineistoa

Probably the Best Idea in the World. Mark Greene, Muddy Pearl, 2018.

The Steering Wheel: Confronting the ideologies driving the West. Calum Samuelson, Jubilee Centre, 2018.

Reality Checkpoint, Jubilee Centre, [video] 2013. Available at: [YouTube.com/JubileeCentre](https://www.youtube.com/JubileeCentre).

God, Justice and Society: Aspects of law and legality in the Bible. Jonathan Burnside, OUP, 2011.

Jubilee Manifesto: A framework, agenda and strategy for Christian social reform. Michael Schluter and John Ashcroft (eds.), IVP, 2005.

Old Testament Ethics for the People of God. Christopher J. H. Wright, IVP, 2004.

Yritykset ja talous

Crumbling Foundations: A biblical critique of modern money. Guy Brandon, Jubilee Centre, 2016.

The Resilient Business: Embedding Christian values in your company's DNA. Dr Peter Webster and Dr Shirley Jenner, Jubilee Centre, 2016.

After Capitalism: Rethinking Economic Relationships. Paul Mills and Michael Schluter, Jubilee Centre, 2012.

The Bible and Money: Managing one's money in the end times (Bible studies). Paul Mills, Jubilee Centre, 2009.

Perhe ja seksuaalietiikka

From Generation 2 Generation. Hannah Petra (ed.), Jubilee Centre, 2012.

Just Sex: Is it ever just sex? Guy Brandon, IVP, 2009.

Sex and the iWorld. Dale Kuehne, Baker Academic, 2009.

Reactivating the Extended Family: From biblical norms to public policy in Britain. Michael Schluter and Roy Clements, Jubilee Centre, 1986.

Kulutuskulttuuri

Jubilee Lifestyle: How putting relationships first changes everything (Bible studies). Guy Brandon, Jubilee Centre, 2011.

Free to Live: Expressing the love of Christ in an age of debt. Guy Brandon, SPCK, 2010.

Teknologia ja ympäristö

Artificially Intelligent? Grappling with the myths, present realities and future trajectories of AI. Calum Samuelson, Jubilee Centre, 2019.

Digitally Remastered: A biblical guide to reclaiming your virtual self. Guy Brandon, Muddy Pearl, 2016.

Creation in Crisis: Christian Perspectives on Sustainability. Robert White (ed.), SPCK, 2009.

Christianity, Climate Change and Sustainable Living. Nick Spencer and Robert White, SPCK, 2007.

Oikeus ja yhteiskunnallinen osallistuminen

Two Perspectives on Christian Social Engagement: Catholic Social Teaching and Relational Thinking. Mathias Nebel, Paul Dembinski, Guy Brandon and Michael Schluter, Jubilee Centre, 2017.

Shining in the Sun: A biblical vision for city transformation. Jonathan Tame and Josh Hemmings, Jubilee Centre, 2017.

Relational Justice: Repairing the Breach. Jonathan Burnside, Waterside Press, 2003.

Politiikka

Votewise 2015. Guy Brandon, SPCK, 2014.

Maahanmuutto

Immigration and Justice: How local churches can change the debate on immigration in Britain. Guy Brandon, Jubilee Centre, 2015.

Asylum and Immigration: A Christian perspective on a polarised debate. Nick Spencer, Paternoster, 2004.

The Status and Welfare of Immigrants. Jonathan Burnside, Jubilee Centre, 2001.

Kiitokset

Tämä lyhyt kirjanen on tiivistelmä yli kolmenkymmenen vuoden ajattelusta Raamatun ajatukseen perustuvasta yhteiskunnallisesta uudistuksesta, jonka Michael Schluter on kehittänyt Jubilee Centren työn osana. Matkan varrella monet ihmiset ovat auttaneet muotoilemaan näitä ideoita, erityisesti John Ashcroft Relationships Foundationista.

John Ashcroft ja Michael Schluter sekä Jeremy Ive, Jonathan Tame ja Alan White ovat antaneet yksityiskohtaista palautetta julkaisun luonnoksista. Carrie Bedingfield (Onefish Twofish) auttoi meitä löytämään erilaisia tapoja havainnollistaa ajatusta monimutkaisesta, keskinäisriippuvaisesta yhteiskuntamallista.

Riemuvuosiopas

Englanninkielinen alkuteos: The Jubilee Roadmap. A biblical foundation for relational societies.

Julkaistu alun perin vuonna 2012 sekä teoksessa: Jonathan Tame (ed). 2019. A Relational Agenda. How putting relationships first can reform European society. Sallux Publishing 2019.

This publication has been realized in cooperation with Sallux, ECPM foundation. Since 2011, the activities of Sallux have been financially supported by the European Parliament. The liability for any communication or publication by Sallux, in any form and any medium, rests with Sallux. The European Parliament is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Jubilee Centre
59 St Andrew's Street
Cambridge CB2 3BZ
info@jubilee-centre.org
www.jubilee-centre.org

Sallux | ECPM Foundation
Bergstraat 33
3811 NG Amersfoort
The Netherlands
info@sallux.eu
www.sallux.eu

Ajatushautomo Kompassi ry
www.kompassi.org
kompassi@kompassi.org